

TRONDHEIM KOMMUNE

Flerfaglig blikk i barnehagen – Øyvind Kvello, 2020

Mentalisering

Innholdet i begrepet

- Å forsøke å se andre med et «innefra»-blikk
 - (empati, sympati, sensitivitet)
- Fokus på eget indre liv – oppmerksomt nærvær (mindfulness)
 - (selvoppfatning, selvinnsikt, identitet, intimitet, affektbevissthet)
- Å se seg selv med et «utenfra»-blikk (metablikk/observatørblikk)
 - (sosial kompetanse)

(... forts.)

- Forsøke å gå bak det som sies eller det som gjøres
 - Altså forsøk på å forstå motiver, behov, lengsler, savn, forventninger, aspirasjoner osv.

(... forts.)

- Et personlighetstrekk, men slett ikke å anse som statisk
 - Relasjonsspesifikk
 - Situasjonspåvirket
- Altså mentaliserer man best når man har psykisk overskudd, fravær av sterke følelser (affekter) og er trygg i situasjon/relasjon

Eksplisitt og implisitt mentalisering

- *Eksplisitt mentalisering* er den bevisste, dvs. den reflekterte, mentaliseringen hvor personen aktivt forsøker å begripe seg selv eller andre. Det handler om en utforskende, positiv nysgjerrighet, altså en kognitiv og emosjonell inntoning på den andre

(... forts.)

- *Implisitt mentalisering* betegner det som personer oppfanger intuitivt av andres sinnstilstand før den er tydelig kommunisert, eller blir oppmerksom på egne emosjoner, reaksjoner, osv., før man reflekterer over dem
 - Ref.: Rutherford et al. 2010

(... forts.)

- Eksplisitt og implisitt mentalisering tenkes å være knyttet til to ulike systemer
 - Ref.: Keysers & Gazzola, 2007
- Implisitt mentalisering foregår i den fylogenetiske, eldre delen av hjernen. Der bearbeides sensorisk informasjon
- Eksplisitt mentalisering involverer den fylogenetiske, yngre delen av hjernen. Der er lingvistisk og symbolsk informasjon fundert
- Parallelt med dette studeres den hjerneorganiske forankringen for Theory of Mind
 - Ref.: se f.eks. Abu-Akel & Shamay-Tsoory, 2011; Rakoczy, Bergfeld, Schwarz & Fiske, 2015

(... forts.)

- Kan vises i samspill:
 - Umiddelbar respons – ofte implisitt mentalisering
 - Forsinket respons – ofte eksplisitt mentalisering
- Kan komme til uttrykk i samtaler
 - Spontant svar/spørsmål – ofte implisitt mentalisering
 - Tenke seg om – ofte eksplisitt mentalisering

Mentaliseringskvalitet

- Momentrikdom, rik og nyansert
- Inkluderer helhet og detaljer (ikke bruddstykker, usammenhengende, springende eller med logiske brister)
- Realistiske, men positive (positiv overfortolkning)
- Viser aksept for barnet også når det snakkes om det som er vanskelig

(... forts.)

- Refererer stadig til et «innenfra»- og ikke bare «utenfra»-perspektiv på barnets situasjon
- Beskriver relasjon og det indre, ikke kun lett ytre observerbare forhold
- Gir alternative forståelser og tar inn over seg det andre har lansert som forståelser
- Viser at man vil og kan tilpasse seg den andre (motivert og bredde i handlingsrepertoar)

Utvikling

- Starter ved 4-årsalder – årwise kvalitetssprang fra 4 til 8 års alder
- Den store spurten er i ungdomsår
- Mentalisering må læres – handler om å undre seg – å ha den andres sinn i sitt eget

